

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

Causal Factors Affecting the Saving of Elder in Nonthaburi Province Based on Sufficiency Economy

Theory: An Analysis of Structural Equation Model

ศุภมาส อังศุโชติ*

กาญจน์ กังวานพรศิริ**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอายุ การมีงานทำหลังเกษียณ เพศหญิง ระดับการศึกษา รายรับ รายจ่าย มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครองหนี้สิน การเป็นสมาชิกกลุ่มการออม และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้สูงอายุของจังหวัดนนทบุรีจำนวน 1,000 คน ที่สุ่มแบบหลายขั้นตอนจากผู้สูงอายุใน 52 ตำบล 6 อำเภอของจังหวัดนนทบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี โดยมีค่า $\chi^2 = 100.63$, $df = 50$, $p - value = 0.00003$, $\chi^2/df = 2.01$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.97$, $CFI = 0.99$, $RMSEA = 0.032$, $SRMR = 0.019$ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยคัดสรรมาอธิบายความแปรปรวนของการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีได้ร้อยละ 45 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ได้แก่รายรับ ($\beta=0.49$) รายจ่าย ($\beta=0.18$) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\beta=0.10$) และมูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง ($\beta=0.09$) ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางลบต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือระดับการศึกษา ($\beta = -0.08$)

คำสำคัญ การออม ผู้สูงอายุ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โมเดลสมการโครงสร้าง

Abstract

The objective of this research was to examine the effect of age, employment after retired, female, educational level, income, expenses, assets, debts, the membership of savings group and lifestyle based on sufficiency economy theory on the saving of elder in Nonthaburi Province. The samples are a 1,000 elders in Nonthaburi Province who are selected by multistage random sampling from 52 Tambons, 6 Districts in Nonthaburi Province. Structural Equation Modelling is used for data analysis.

*รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

**รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

It was found that the causal factors affecting the saving of elder in Nonthaburi Province based on sufficiency economy theory fit well empirical data confirmed by $\chi^2 = 100.63$, $df = 50$, $p - value = 0.00003$, $\chi^2/df = 2.01$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.97$, $CFI = 0.99$, $RMSEA = 0.032$, $SRMR = 0.019$. The causal factors selected by the study explained the variance of the saving of the elder in Nonthaburi Province is 45 %. Factor that had positive effect statistical significance at .05 were income ($\beta=0.49$), expenses ($\beta=0.18$), lifestyle based on sufficiency economy theory ($\beta=0.10$) and assets ($\beta=0.09$). Factor that had negative effect statistical significance at .05 was educational level ($\beta = -0.08$).

Keywords: saving, elder, sufficiency economy theory, Structural Equation Modeling

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยที่มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในพ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 11.9 และในอีก 20 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2573) จะเพิ่มเป็นมากกว่า 2 เท่าตัวอยู่ที่ร้อยละ 25 ซึ่งถือว่าเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” อย่างเต็มตัว ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานที่เกือหนุนดูแลผู้สูงอายุนั้นลดลงจาก พ.ศ.2553 มีประชากรแรงงานโดยเฉลี่ย 6 คน ต่อการดูแลผู้สูงอายุ 1 คน จะลดลงเหลือแค่เพียง 2 คนใน พ.ศ. 2573 ซึ่งจะส่งผลให้คนวัยแรงงานมีภาระที่ต้องเกือหนุนดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้สูงอายุไทยนั้นมีอายุยืนขึ้น และกลุ่มผู้สูงอายุวัยกลางและวัยปลายเพิ่มขึ้นด้วย และสัดส่วนผู้สูงอายุหญิงมากกว่าชายซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์, 2555) การที่ประชากรของประเทศไทยมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการเงินของประเทศทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งเป็นงานท้าทายผู้กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจและการเงินในการดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการลดผลกระทบด้านลบต่อสังคม

ผู้สูงอายุยังเข้าไม่ถึงระบบการออมเพื่อดำรงชีพในยามชราภาพที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะประชากรแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศที่เป็นแรงงานนอกระบบ จึงไม่ได้รับความคุ้มครองเพื่อการชราภาพอย่างทั่วถึงทำให้บุคคลเหล่านี้มีความเสี่ยงที่จะตกอยู่ในความยากจนในวัยสูงอายุ อันเนื่องมาจากไม่มีช่องทางหรือโอกาสเข้าถึงระบบการออมเงินในขณะที่อยู่ในวัยทำงาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 84 (4) บัญญัติให้รัฐดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจคือจัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทั่วถึง

จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดสำคัญจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง มีศักยภาพสูงในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันจังหวัดนนทบุรีก็มีประชากรผู้สูงอายุอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย (2557) เปิดเผยว่า จังหวัดนนทบุรีมีประชากร 491,408 คน เป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 48,585 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.89 ของประชากรทั้งจังหวัด เป็นที่ชัดเจนว่าจังหวัดนนทบุรีกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หมายความว่า จังหวัดนนทบุรีต้องมีการเตรียมการด้านเศรษฐกิจ สังคม การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ รวมทั้งการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุเพื่อ

รองรับสถานการณ์ดังกล่าว แต่การกำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับประชากรผู้สูงอายุที่เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ

การวิจัยนี้ต้องการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุหลังเกษียณอายุการทำงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันพึ่งพาตนเองได้ในบั้นปลายชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และลดภาระของสังคมและประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอายุ การมีงานทำหลังเกษียณ เพศหญิง ระดับการศึกษา รายรับ รายจ่าย มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง หนี้สิน การเป็นสมาชิกกลุ่มการออม และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัย “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ทฤษฎีการบริโภคและการออมของเคนส์ (Keynes) (ปรัชญ์ ปราบปรบิกษ์, 2546) มีความเห็นว่าการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคนั้น ขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิในปัจจุบัน โดยรายได้สุทธิเป็นรายได้ที่หักภาษีแล้ว สมการการบริโภคของเคนส์เขียนได้ดังสมการ

$$C = a + bY_d$$

โดยที่ C คือการบริโภค

a คือ ระดับการบริโภคต่ำสุดที่ไม่ขึ้นกับรายได้สุทธิ

b คือ ระดับการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อรายได้สุทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย

Y_d คือ ระดับรายได้สุทธิตัวบุคคล

หมายความว่า ในระยะสั้น การบริโภคมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สุทธิตัวบุคคล เนื่องจากการออมคือรายได้ที่เหลือจากการบริโภค

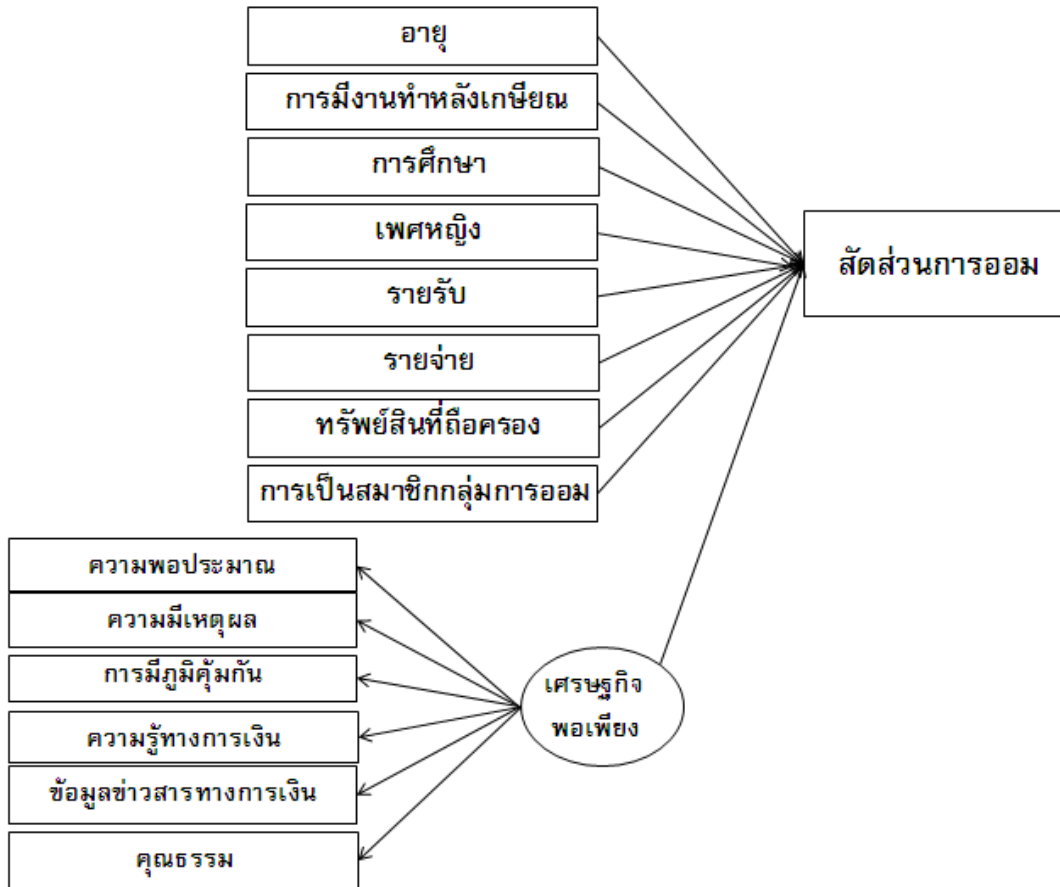
ทฤษฎีการบริโภคและการออมในวัฏจักรชีวิต กล่าวว่า การออมขึ้นอยู่กับรายได้ และสินทรัพย์ที่ถือครอง การออมมีความสัมพันธ์กับรายได้ในทิศทางเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์กับความมั่งคั่งในลักษณะผกผันกัน กล่าวคือถ้าความมั่งคั่งหรือการถือครองทรัพย์สินมาก ก็จะออมลดลง (Modigliani & Brumberg, 1954)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2540 นับเป็นปรัชญาที่สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับบุคคลและครอบครัว ชุมชน และของรัฐ เป็นแนวคิดที่หมายถึงทางสายกลางของแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติ โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และ

ความมีภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขเป็นแนวปฏิบัติคือ ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรม ชื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน และเน้นที่ทัศนคติการพึ่งตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2553)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวคิดเรื่องการออม ทฤษฎีการออม งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่มีผลทางบวกต่อการออมสำหรับวัยเกษียณอายุประกอบด้วย รายได้ประจำต่อเดือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2542; มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2551; เยาวพร แซ่ตั้งและคณะ, 2552; รุ่งนภา ศรีชัยญะโชติ, 2549; วรเวศม์ สุวรรณระดา และสมประวิณ มันประเสริฐ, 2552) การมีอสังหาริมทรัพย์ของครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2542) สถานภาพสมรส คือ ผู้ที่แต่งงานแล้วมีโอกาสออมมากกว่าผู้ที่โสดหรือหย่าร้าง (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2551) อายุ (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2551) อัตราส่วนผู้ที่มีรายได้ต่อสมาชิกครอบครัว (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2551; รุ่งนภา ศรีชัยญะโชติ, 2549; วรเวศม์ สุวรรณระดา และสมประวิณ มันประเสริฐ, 2552) ระดับการศึกษา (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2551; เยาวพร แซ่ตั้งและคณะ, 2552; รุ่งนภา ศรีชัยญะโชติ, 2549) การเป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญ การเป็นสมาชิกประกันสังคม (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2551) การเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการต่างๆ หรือเครือข่ายต่างๆ ซึ่งเป็นการรวมตัวของประชาชนในพื้นที่ภูมิลำเนาเดียวกัน มีขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตคล้ายคลึงกัน (สุวัฒนา ศรีภิรมย์, 2548) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (พูนศิริ วัจนะภูมิ และคณะ, 2552) ลักษณะนิสัยรู้จักการวางแผนในการดำเนินชีวิต (วรเวศม์ สุวรรณระดา และสมประวิณ มันประเสริฐ, 2552) การมีความรู้เกี่ยวกับการเงิน (วรเวศม์ สุวรรณระดา และสมประวิณ มันประเสริฐ, 2552) ส่วนปัจจัยที่มีผลทางลบต่อการออมสำหรับวัยเกษียณอายุประกอบด้วย ภาวะหนี้สินของครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2542; มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย, 2551; รุ่งนภา ศรีชัยญะโชติ, 2549; วรเวศม์ สุวรรณระดา และสมประวิณ มันประเสริฐ, 2552) และรายจ่ายทั้งหมดเฉลี่ยต่อเดือน (เยาวพร แซ่ตั้ง และคณะ, 2552)

เมื่อประมวลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวคิดเรื่องการออม ทฤษฎีการออม งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการวิจัยอธิบายด้วย โมเดลสมการโครงสร้างการออมของผู้สูงอายุได้ดังแสดงในภาพที่ 1 โดยปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางการเงินส่วนบุคคล การเข้าถึงระบบการออม การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ประชากรในจังหวัดนนทบุรีที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปรวมทั้งผู้ที่เกษียณก่อนอายุ 60 ปี โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ 1,000 คน สุ่มจาก 52 ตำบล ใน 6 อำเภอของจังหวัดนนทบุรี โดยแยกเป็นผู้สูงอายุในชุมชนเมือง จำนวน 312 คน ผู้สูงอายุในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท จำนวน 310 คน และผู้สูงอายุในชุมชนชนบท จำนวน 378 คน เป็นเพศหญิง 566 คน (ร้อยละ 56.60) มีงานทำหลังเกษียณ 692 คน (ร้อยละ 69.20) อายุต่ำสุด 56 ปี สูงสุด 92 ปี อายุเฉลี่ย 68.42 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.42 ปี ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 4.90 จบประถมศึกษา ร้อยละ 52.00 จบมัธยมศึกษา ร้อยละ 19.70 จบอนุปริญญา ร้อยละ 3.80 จบปริญญาตรี ร้อยละ 12.60 จบปริญญาโท ร้อยละ 5.90 จบปริญญาเอก ร้อยละ 1.10

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.6) มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 9,000 บาท โดยผู้สูงอายุในชุมชนเมืองมีการกระจายของรายได้มากกว่าผู้สูงอายุในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทและชุมชนชนบท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 3,000-6,000 บาท ไม่เกิน 9,000 บาท ผู้สูงอายุในชุมชนเมืองมีมูลค่าสินทรัพย์ที่ถือครองกระจุกตัวที่มูลค่ามากกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไป กรณีชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทและชุมชนชนบทกระจุกตัวที่มูลค่าต่ำกว่า 50,000 บาท ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.7) ไม่มีภาระหนี้สิน สำหรับกลุ่มที่มีหนี้สิน (ร้อยละ 17.3) มีมูลค่าหนี้สินไม่เกิน

100,000 บาท ผู้สูงอายุในชุมชนเมือง ร้อยละ 42.6 มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ขณะที่ผู้สูงอายุในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทร้อยละ 47.4 และในชุมชนชนบทร้อยละ 46.6 มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.8) เป็นสมาชิกกลุ่มการออมในชุมชนอย่างน้อยหนึ่งแห่ง สำหรับมูลค่าการออม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทั้งในภาพรวมและทุกกลุ่มชุมชนมีการออมระหว่าง 2,000 - 4,000 บาทต่อเดือน

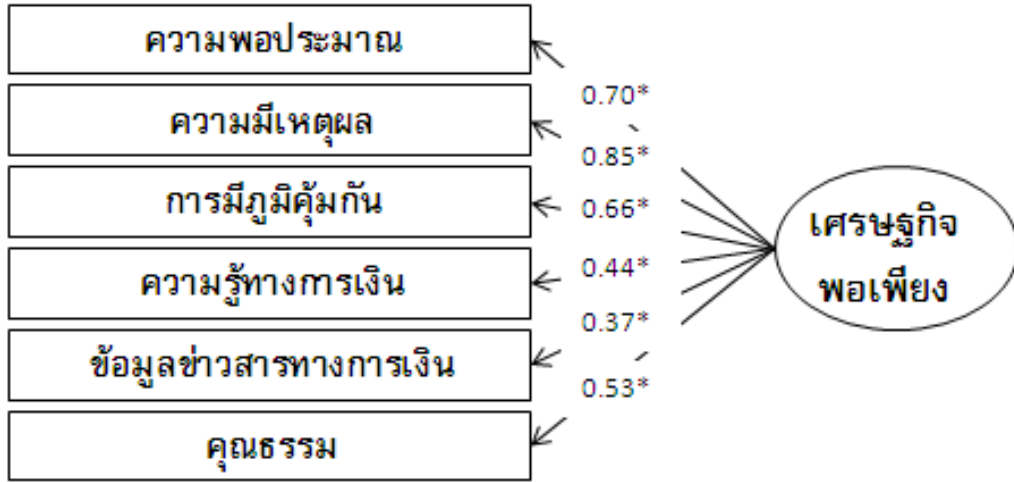
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของตัวแปรต่างๆ ต่อไปนี้

- 1) ลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ การมีงานทำหลังเกษียณ(เป็นตัวแปรหุ่น) ระดับการศึกษา (ใช้จำนวนปีที่ศึกษา) เพศหญิง (เป็นตัวแปรหุ่น)
- 2) สถานภาพการเงินส่วนบุคคล เป็นคำถามเกี่ยวกับ รายรับ รายจ่าย มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง และภาระหนี้สิน โดยเก็บข้อมูลเป็นเชิงปริมาณ
- 3) การเข้าถึงระบบการออม เป็นคำถามเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกของกลไกการออมในชุมชน เช่น ธนาคาร สหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มการออมต่างๆ ในชุมชน อย่างน้อยหนึ่งประเภท (เป็นตัวแปรหุ่น)
- 4) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการวิจัยนี้กำหนดให้เป็นตัวแปรแฝง วัดจากความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ความรู้ทางการเงิน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเงิน และคุณธรรมในการดำรงชีพโดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด (5 ระดับ) ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวัดเมื่อนำไปใช้จริง เท่ากับ 0.620 0.752 0.725 0.766 0.922 และ 0.57 ตามลำดับ
- 5) สัดส่วนการออม เป็นการคำนวณร้อยละของการออมเทียบกับรายได้ต่อเดือน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ECO_SUF) พบว่า ปัจจัยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ECO_SUF) ที่วัดด้วยตัวบ่งชี้ความพอประมาณ (MODER) ความมีเหตุผล (REASON) การมีภูมิคุ้มกัน (PROTECT) ความรู้ทางการเงิน (KNOWLEDG) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเงิน (INFORM) และการมีคุณธรรม (MORAL) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง $\chi^2 = 4.90$, $df=4$, $p = 0.30$, $CFI = 1.00$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.99$, $RMSEA = 0.015$, $SRMR = 0.0096$ น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าระหว่าง 0.37 - 0.85 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกค่า ตัวบ่งชี้ที่อธิบายความแปรปรวนของปัจจัยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้มากที่สุด คือความมีเหตุผล ($R^2 = 0.72$) รองลงมาคือความพอประมาณ ($R^2 = 0.49$) การมีภูมิคุ้มกัน ($R^2 = 0.44$) การมีคุณธรรม ($R^2 = 0.28$) ความรู้ทางการเงิน ($R^2 = 0.19$) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเงิน ($R^2 = 0.14$) ตามลำดับ องค์ประกอบปัจจัยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าสัมประสิทธิ์ความ

เที่ยงเท่ากับ 0.77 ($\rho_c=0.77$) และมีค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.35 ($\rho_v=0.35$) ดังแสดงในภาพที่ 2 และตารางที่ 1

$\chi^2=4.90$, $df=4$, $p=0.30$, $CFI=1.00$, $GFI=1.00$, $AGFI=0.99$, $RMSEA=0.015$, $SRMR=0.0096$

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของปัจจัยการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

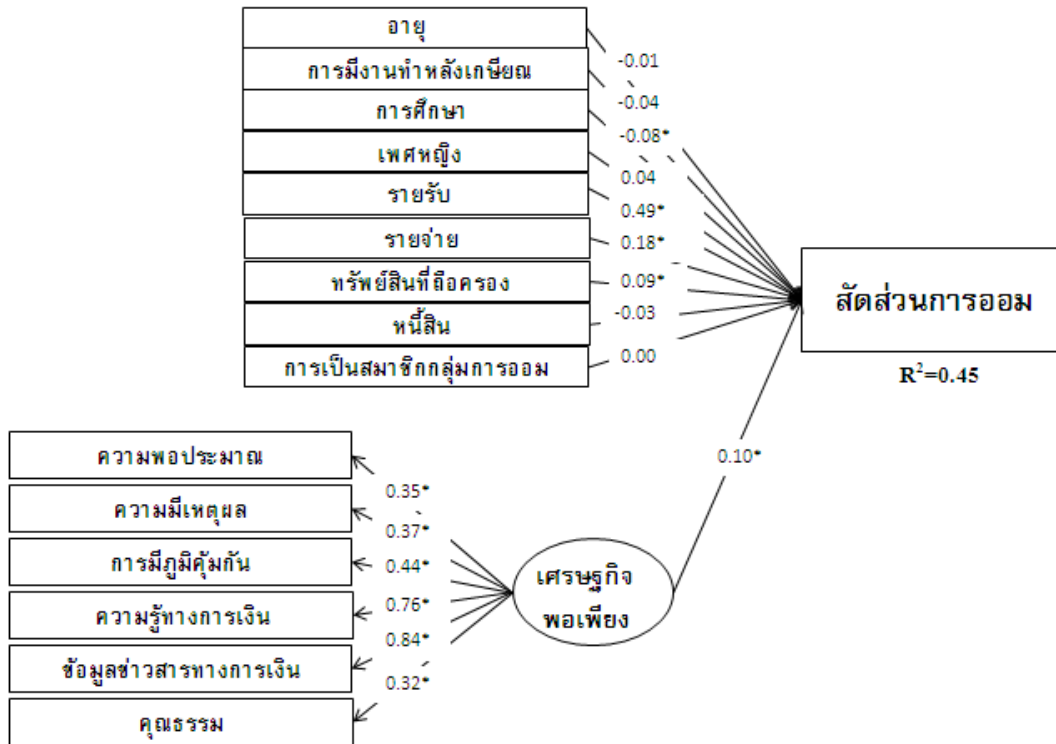
ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ	R ²	SE	t	ρ_c	ρ_v
มาตรฐาน						
ความพอประมาณ	0.70	0.49	0.03	21.22*	0.77	0.35
ความมีเหตุผล	0.85	0.72	0.03	25.51*		
การมีภูมิคุ้มกัน	0.66	0.44	0.03	19.84*		
ความรู้ทางการเงิน	0.44	0.19	0.08	11.79*		
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเงิน	0.37	0.14	0.03	10.98*		
การมีคุณธรรม	0.53	0.28	0.02	16.36*		

* $p<.05$

2. ผลการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอายุ การมีงานทำหลังเกษียณ ระดับการศึกษา เพศหญิง รายรับ รายจ่าย มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง หนี้สิน การเป็นสมาชิกกลุ่มการออม และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

2.1 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลพบว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง $\chi^2=100.63$, $df=50$, $p\text{-value}=0.00003$, $\chi^2/df=2.01$, $GFI=0.99$, $AGFI=0.97$, $CFI=0.99$, $CN=755.70$, $RMSEA=0.032$, $SRMR=0.019$ ดังภาพที่ 3

$\chi^2=100.63$, $df=50$, $p\text{-value}=0.00003$, $\chi^2/df=2.01$, $GFI=0.99$, $AGFI=0.97$, $CFI=0.99$, $CN=755.70$, $RMSEA=0.032$, $SRMR=0.019$

ภาพที่ 3 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากภาพที่ 3 ตัวแปรอายุ การมีงานทำหลังเกษียณ ระดับการศึกษา เพศหญิง รายรับ รายจ่าย มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง หนี้สิน การเป็นสมาชิกกลุ่มการออม และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 45 ตัวแปรที่ส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อยคือ รายรับ ($\beta = 0.49$) รายจ่าย ($\beta = 0.18$) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\beta=0.10$) และมูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง ($\beta = 0.09$) ส่วนระดับการศึกษามีอิทธิพลทางลบต่อการออมของผู้สูงอายุ ($\beta = -0.08$) กล่าวคือผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีสัดส่วนการออมต่ำกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ สำหรับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะส่งเสริมการออมคือการได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเงิน การมีความรู้ทางการเงิน และการมีภูมิคุ้มกัน

ตารางที่ 2 ขนาดของอิทธิพลของปัจจัยอายุ การมีงานทำหลังเกษียณ ระดับการศึกษา เพศหญิง รายรับ รายจ่าย มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง หนี้สิน การเป็นสมาชิกกลุ่มการออม และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล: การออมของผู้สูงอายุ (SAVING)		
	อิทธิพล	t	SE
อายุ	-0.01	-0.53	0.01
การมีงานทำหลังเกษียณ	-0.04	-1.33	0.18
ระดับการศึกษา	-0.08	-2.31*	0.02
เพศหญิง	0.04	1.50	0.15
รายรับ	0.49	11.86*	0.03
รายจ่าย	0.18	4.89*	0.04
มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง	0.09	3.17*	0.01
หนี้สิน	-0.03	-1.14	0.02
การเป็นสมาชิกกลุ่มการออม	0.00	-0.02	0.17
การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	0.10	2.80*	0.39

*p<.05 R² = 0.45

อภิปรายผล

ปัจจัยเชิงสาเหตุ ซึ่งประกอบด้วย อายุ การมีงานทำหลังเกษียณ ระดับการศึกษา เพศหญิง รายรับ รายจ่าย มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง หนี้สิน การเป็นสมาชิกกลุ่มการออม และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการออมของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย รายรับ รายจ่าย การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง และระดับการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการบริโภค-การออมของจอห์น เมนาร์ดเคนส์ (1935) และทฤษฎีการบริโภคและการออมในวัฏจักรชีวิต ที่กล่าวว่า การออมขึ้นอยู่กับรายได้ และสินทรัพย์ที่ถือครอง การออมมีความสัมพันธ์กับรายได้ในทิศทางเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์ผกผันกับความมั่งคั่ง ถ้ามีความมั่งคั่งก็จะออมลดลง (Modigliani and Brumberg, 1954) ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความมั่งคั่งมากกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ตัวแปรระดับการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์ทางลบกับการออม และสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2542) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการออมของครัวเรือน ด้วยวิธี Logistic Regression พบว่ารายได้ประจำต่อเดือนของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ พูนศิริ วัจนะภูมิ และ

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

วารสารศึกษาศาสตร์ มศว.

คณะ (2552) พบว่า ครอบครัวข้าราชการครูที่มีการจัดการรายได้และรายจ่ายตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะใช้ชีวิตโดยมีความประหยัด อดออม ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่า พออยู่พอกิน คำนึงถึงความมิเหตุผลในการใช้จ่าย และการลงทุน มีการดำเนินชีวิตโดยมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวทั้งการมีภูมิปัญญาและการมีภูมิธรรม โดยเฉพาะการระมัดระวังในการใช้จ่าย ชื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน และแบ่งปัน รวมทั้งมีการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเผชิญผลกระทบต่อครอบครัวโดยการออมเงิน การทำประกันชีวิต การเป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2546) พบว่าพฤติกรรมการออมของหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ในระบบจะตอบสนองต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) รัฐบาลจึงควรมุ่งเน้นการเพิ่มความสามารถในการออมของประชาชนด้วยการส่งเสริมให้คนมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีสามารถดำเนินการ ดังนี้

1. เพิ่มรายได้แก่ผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มศักยภาพการเงินและการออม อาจมีได้หลายแนวทางเช่น ส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีงานทำ ให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี และเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก หรือผลตอบแทนที่ผู้สูงอายุได้รับให้สูงกว่าที่คนอื่นได้รับ
2. ส่งเสริมให้ความรู้ทางการเงินและเพิ่มการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเงินแก่ผู้สูงอายุในชุมชนผ่านสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุชุมชน ผู้นำชุมชน ทางเสียงตามสาย และหอกระจายข่าวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง
3. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับลักษณะชุมชน

บรรณานุกรม

- กาญจณี กังวานพรศิริ สุภมาส อังศุโชติ. (2555) รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางและมาตรการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรัชญ์ ปราบปรปักษ์. (2546) “ทฤษฎีการบริหาร โภค-การออม การลงทุน และทฤษฎีความต้องการถือเงิน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ ฉบับปรับปรุง. หน่วยที่ 11 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้า 1-64
- พูนศิริ วัจนะภูมิ สุชาดา สถาวรวงศ์ และ สุภมาส อังศุโชติ. (2552) รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการรายได้และรายจ่ายของครอบครัวข้าราชการครู ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย. (2551) รายงานฉบับสมบูรณ์การขยายกำหนดเกษียณอายุและการออมสำหรับวัยเกษียณอายุ โครงการสร้างและขยายโอกาสในการเข้าถึงหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

วารสารศึกษาศาสตร์ มศว.

เยาวพร แซ่ตั้ง นันชะ จันทะเสนา และ สอาด บรรเจิดฤทธิ์. (2552) “พฤติกรรมการออมเงินเพื่อรองรับการเกษียณอายุ ของบุคลากรในภาคเอกชนจังหวัดสระบุรี กรณีศึกษา บริษัท เอส ไอ แอล ที่ดินอุตสาหกรรมจำกัด” วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. ปีที่: 3 ฉบับที่ 2 หน้า : 131-137

รุ่งนภา ศรีชัยญะโชติ. (2549) พฤติกรรมการออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชน: กรณีศึกษาผู้บริหารศูนย์การชาย บริษัทไทยประกันชีวิตจำกัด สาขานบุรีกรุงเทพมหานคร. ปัญหาพิเศษ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

วรเวศม์ สุวรรณระดา และ สมประวิณ มั่นประเสริฐ. (2552). ปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการออมของผู้มีงานในประเทศไทย: การศึกษาจากข้อมูลการสำรวจในระดับจุลภาค. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. (2557) จังหวัดนนทบุรี. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2557. จาก www.kapook.com/.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2551) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการสร้างและขยายโอกาสในการเข้าถึงหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ: เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง “การขยายกำหนดเกษียณอายุและการออมสำหรับวัยเกษียณอายุ”. กรุงเทพมหานคร: สำนักปลัดกระทรวงแรงงาน.

สมศักดิ์ ชุมหรัศม์. (2555) รายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: บริษัท ที คิว พี จำกัด

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2553) การประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2546) เอกสารเผยแพร่โครงการกองทุนการออมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2542) รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องพฤติกรรมการออมของครัวเรือนพ.ศ. 2541. กรุงเทพมหานคร: กองสถิติเศรษฐกิจ

Keynes, Maynard, John. (1935) The General Theory of Employment, Interest, and Money, First Harbinger Edition, A Harvest/HBJ Book, New York and London : Harcourt Brace Jovanovich.

Modigliani, Franco & Brumberg, Richard.(1954). *Utility Analysis and the Consumption Function: An Interpretation of the Cross-Section Data*, in Kenneth K. Kurihara, ed., Post-Keynesian Economics, New Brunswick, NJ: Rutgers University Press. pp. 388-436.